

Újkeletű kommunikációs csatornák

A bögre mint üzenőfal

- Korunkban a bögre nem egyszerűen használati tárgy, vagy esetleg dísz tárgy, ajándéktárgy. A bögre sok esetben több ennél: egy lehetséges felület, amelyen üzenhetünk valamit, vagyis üzenőfal.
- Az üzenetet nem csupán a felirat, hanem a bögrén látható kép, ill. a kép és a szöveg egymásra hatása adja.

- Például az egyik bögrén Micimackó látható, amint malackával együtt egy nagy kannából egy kicsi zöld növényt öntöz.

Mellette pedig ez olvasható:

*Ha majd egyszer
nagy leszel,
emlékezz ránk
szeretettel*

- Az egyes szám második személyű, TE-típusú megszólítás rögtön áthallásokat is teremt, hiszen a kép ellenére a szöveg olyan, mintha a bögre tulajdonosát szólítaná meg, s ha valaki e bögrét ajándékba kapta, a felirat akár az ajándékozó üzenete is lehet. Azzal a burkolt tartalommal, hogy a régi barátokat, akik valaha sokat tettek értünk, sohasem illik elfelejteni.

- Az utóbbi időben megjelent a boltokban a feliratos bögrék egy újabb családja. Sajátosságukat az adja, hogy a rajtuk lévő felirat egy-egy foglalkozás, hivatás, ill. társadalmi szerep rövid meghatározását adja.

- Például megtudhatjuk, milyen is a Gondos Gazda:

Nem pihen a Gondos Gazda

Ettől nő minden jó nagyra.

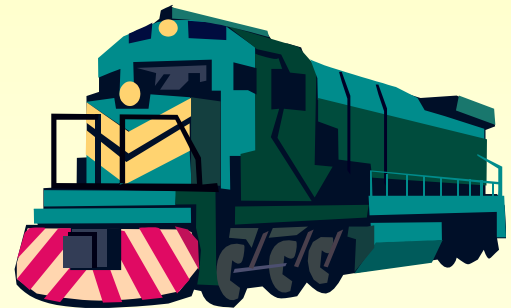

- S íme, ilyen egy Helyettesíthetetlen Titkárnő:

***Lehetetlen a világon nincs,
A jó titkárnő igazi kincs.***

- Az Elkötelezett Vasutast pedig így jellemzi a felirat:

***Síneken ha vonat robog
A vasutas szív akkor boldog.***

- A feliratok egy részében – ahogy ezt az előző esetekben is tapasztalhattuk – egy mindentudó külső ember mondja el az adott szakmabeliekről tömör ítéletét.
- Vannak azonban olyan feliratok is, amelyekben egyes szám első személyben, azaz a személyesség érzetét keltve, maga a szakmabeli szólal meg, s vall a saját munkájáról. Íme néhány példa:

- A Rendszerető Rendőr:
Tisztelem a rendet, üldözöm a bűnt
A Rendőr maga körül nem tűri a zűrt.
- A Kiváló Kőműves ezt árulja el magáról:
Méretegetek, vízszintezek
Sok szép házat elkészítek.

- A Nagyszerű Tanár pedig ezt mondja:

A tudásom átadom

Mindenre van válaszom.

- Ezeknek a feliratoknak szinte sosincs kritikai éle, tehát nem mondanak rosszalló ítéletet a szakmáról vagy a szakmabeliekről, inkább az adott munkát végző emberek valamely jó, a munkájuk szempontjából lényeges tulajdonságát emelik ki. Például: *a rendőr tiszteli a rendet, a kőműves sok szép házat épít, a tanár mindenre tudja a választ, a titkárnő pedig egyenesen kincs jellegű.*

- Csupán a beleváló Diák bögréje kivétel abból a szempontból, hogy nem az „eminens” diákot idézi meg, - tehát a felirat középpontjába nem a tanulás kerül -, hanem azt az igazi, vérbeli diákot, akinek életéhez a diákcsínyek is hozzátartoznak. Íme:

Az vesse rám az első követ

Ki néhány csínyt el nem követ.

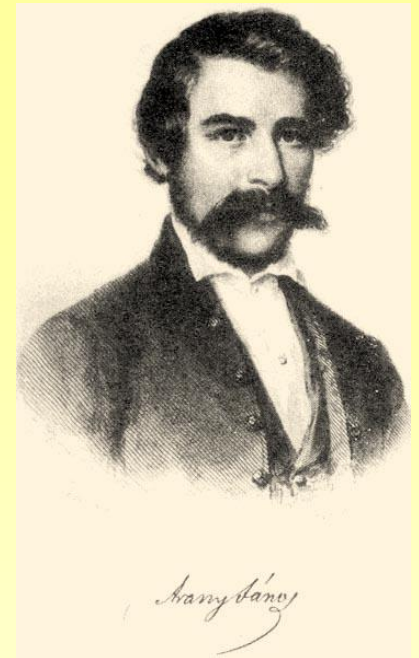
- Valamennyi felirat rövid, ez nemcsak műfajukból, de megjelenési formájukból is következik, hiszen egy bögre oldala rendkívül korlátozott szövegmennyiségre ad csak lehetőséget.
- A szövegek tehát tömörek, a szakmával kapcsolatos egy-két mozzanatra épülnek. Figyelemfelkeltő hatásukat verses formájuk is erősíti. Ha bár a szövegek elhelyezkedése nem mindig mutatja, többnyire kétsoros, páros rímű verses formájuk van.

- Egyes szövegeknél a hangsúlyos verselési mód valamely formája is felismerhető. Például a korábban már idézett Kiváló Kőműves feliratában a felező nyolcas, az a verselési mód, amelyben *Arany János Rege a csodaszarvasról* című költeménye is íródott.
- Ezekben az esetekben egy sor nyolc szótagból áll, s minden sor kétszer négy szótagos ritmusegységekre bomlik.

- Arany János: Rege a csodaszarvasról

Száll a madár / ágrul ágra

Száll az ének / szájrul szájra

- Kiváló Kőműves:

Méretegek / vízszintezek

Sok szép házat / elkészíték.

- Ugyanilyen formája van a Lendületes Sofőrt bemutató feliratnak is:

***Jeges úttal /
megbirkózok***

***Az árokból / majd
kikúszok.***

- Egy másik esetben, a már szintén idézett Nagyszerű Tanár feliratában, kétütemű hét szótagos sorokat találunk. Az első ütem négy szótagból áll, a második három szótagból.

A tudásom / átadom

Mindenre van / válaszom.

- Ez a ritmus jellemző némely mondókánkra is, pl. a jól ismert *Csiga-biga, gyere ki* mondóka első két sorára:

Csiga-biga, / gyere ki

Ég a házad / ide ki.

- Vannak olyan feliratok is, amelyek – persze leegyszerűsített formában – felvillantanak egy-egy társadalmi problémát. Például a Helyettesíthetetlen Nővér jellemzése mindössze ennyi, de a vége sokatmondó:

Nővér vagyok

Veled vagyok

Fáradt vagyok.

- A bámulatos vállalkozó pedig így sóhajt fel a bögre oldaláról:

Az adót mindig befizetem

Ezek után mi marad nekem?

- Elgondolkodtató az is, hogy a bögregelirat szerint mitől a Világ Legjobb Apája manapság egy apa:

***Apa sokszor nagyon rohan,
De hidd el, ennek jó oka van.***

- S ha esetleg a bögreolvasó nem tudná, hogy a bögreköltő milyen okokra gondolt, a felirat melletti rajz segít: autókulcs és pénz. Apa valószínűleg munkába rohant, pénzt keres, hiszen elsődlegesen neki kell előteremtenie a család igényeire valót.

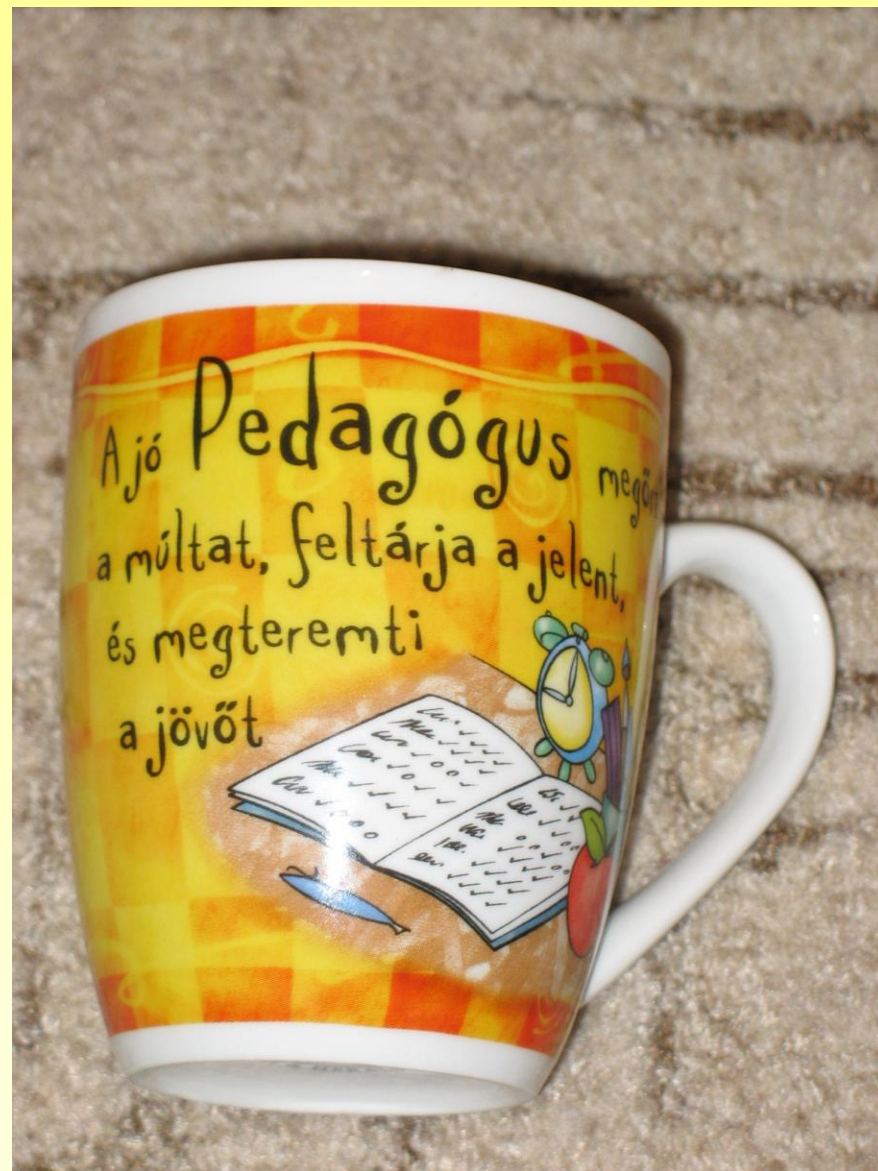
- Az egyszerű verses formához általában kicsit humoros, játékos hangnem társul. Van azonban két foglalkozás, hivatás, amelyek esetében eltűnik a verses forma, s vele együtt a humoros hangvétel is. Mintha a megfogalmazás azt sugallná, hogy ezekkel a hivatásokkal nem illik viccelődni. A Kiváló Orvosról csak ennyi olvasható:

A gyógyítás több, mint hivatás.

- Az Elhivatott Pedagógus bemutatása pedig már-már emelkedett:

A jó Pedagógus megőrzi a múltat, feltárja a jelent és megteremti a jövőt.

- Ez a felirat két szempontból is árulkodó. Először is feltárja azt a különbséget, ami a tanár és a pedagógus között van. Míg a tanárról lehet a tréfásabb hangnemben „csasztuskát” írni, a pedagógusról már nem. A Pedagógus több, mint egy tanár.

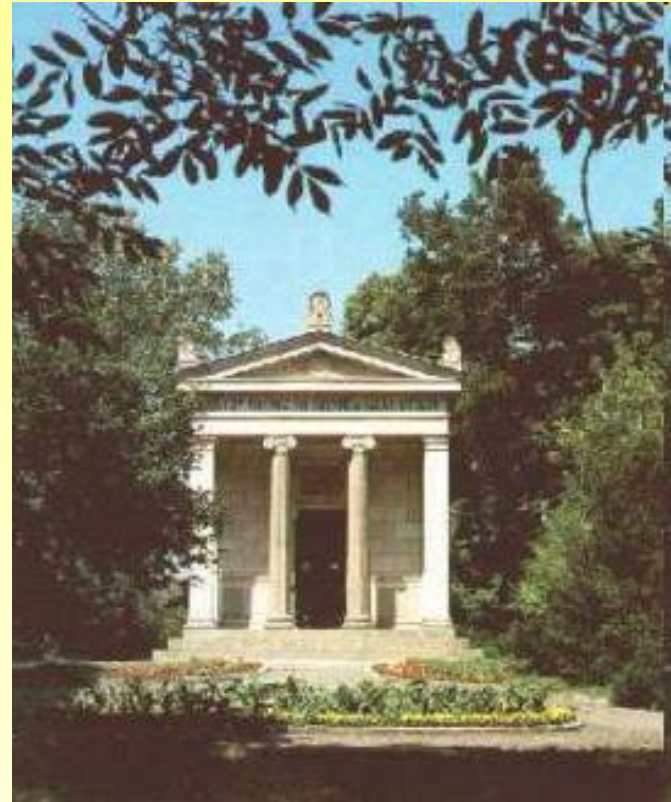
- Továbbá a bögregelirat arra is utal, hogy a pedagógusi pályának létezik még a közgondolkodásban erkölcsi megbecsültsége és tisztelete. Legalábbis a bögregeliratok szintjén.

- Ezek a feliratok bennünket is megihlettek. Elgondoltuk, mi állhatna a Megszállott Nyelvész bögréjén- Talán ez. Vigyázat, megértéséhez némi tudománytörténeti előképzettség szükségeltetik:

***A nyelv néki
kincsesbánya***

***S Széphalom az
őshazája.***

- Készítették a csepeli Jedlik Ányos Gimnázium 9. és 10. évfolyamos tanulói: Gyenes Zoltán, Iván Nikolett, Kerényi Péter
- Tanáraik: Horváth Zsuzsanna és Venczel Katalin